

VASILE GHEORGHIU

NOSTALGIE și RĂBDARE

Actor la Teatrul Mic, încă tânăr actor, Vasile Gheorghiu nu este un „cap de afiș”, o vedetă a Televiziunii, un nume care să garanteze automat succesul marelui public; Vasile Gheorghiu reprezintă Actorul demn de stimă, interpretul talentat, conștiincios, preocupat de meșerie, devotat cu responsabilitate profesiei pe care și-a ales-o.

— Din promoția dumitale fac parte o serie de actori cunoscuți ai teatrelor bucureștene. Te întâlnești cu ei pe scenă? Vă simțiți legați între voi?

— E adevărat că am fost o promoție bună, seria anului 1961: Gheorghe Diniță, Marin Moraru, Traian Stănescu, Magda Popovici, Ștefan Tăpălagă, Nicolae Pomoje, Marian Hudac... În acești zece ani de teatru, am evoluat fiecare în chip diferit, și am avut cu toții perioadele noastre bune și rele. Știu că după absolvire Gheorghe Diniță și Marin Moraru, au stat la Teatrul Mic (pe atunci Teatrul pentru tineret și copii) trei ani încheiați, fără să joace absolut nimic? Ba nu, Marin Moraru a jucat de câteva ori ca dublură a lui H. Nicolaide în *Pigulete* + 5 etc...

— Moraru în „Pigulete“?

— În această piesă de care azi puțin își mai amintesc, am debutat și eu: un rol de june comică!

— Ai putea să schițezi graficul rolurilor pe care le-ai interpretat și să încerci astfel să trasezi linia evoluției dumitale profesionale?

— Nu contează rolurile pe care le-am jucat, ci perioadele trăite în teatru. Climatul

de lucru, atmosfera, spiritul în care putem sau nu munci, mi se par elementul esențial.

— Oriicum, să schițăm o scurtă istorie biografică...

— După „Pigulete” am trecut direct în *Ruy Blas*. Vedeți ce salt! După aceea cădere, căci a fost o cădere cel puțin în ceea ce mă privește, a urmat, s-o numesc așa, „perioada Penciulescu”. Până în prezent mi se pare etapa esențială trăită de mine în teatru. N-am jucat multe roluri în acel timp; de fapt trei: Hotspur în *Richard al II-lea*, „trei vorbe și trei intrări” cum spun actorii, dar ce experiență de neuitat acele repetiții cu Penciulescu, acele pasionante discuții despre Shakespeare, despre teatru, credința cu care munceam... Apoi „El” în *Dactilografii* de Shisgall, în regia lui Mihai Dimiu și Lebeau, pictorul laș, timorat, din *Incident la Vichy* de Miller în regia lui Neleanu...

— Precum văd, cu Penciulescu ai lucrat destul de puțin...

— Nu asta a contat, ci climatul existent atunci în Teatrul Mic. Sentimentul că exista lângă noi un mare animator care răspundea de toate spectacolele, senzația că acest om te duce la succes, la izbândă; nu la un succes personal, ci, la prestigiul echipei. Eram mândru că sînt actor al Teatrului Mic. Trăiam în acele zile o febră specială, creatoare: eram fericit asistînd la repetiții, la premiere în care eu nu jucam, dar credeți-mă că asta nu avea importanță. Mi se părea firesc ca George Constantin, „actor din afară”, să joace pe Sinești, fiindcă George Constantin

de neîncleucit în Sinești, sau Victor Re-bengine să joace în *Doi pe-un balansoar*. Distribuțiile erau drepte, aveau o desăvârșită justificare profesională. Actorii din Teatrul Mic erau și mai sînt de formații diferite, „amestecați” ca stil, dar Penciușescu îi unifică, aduna totul spre un rezultat, spre o idee, montarea avea o finalizare.

— *Să revenim la formația dumitale: ai jucat în stagiunea trecută două roluri apreciate, în piese originale. Ce satisfacții ai avut?*

— Mi s-a părut interesant rolul din *Ape și oglinzi* de Paul Everac. Cereă o abilitate actoricească deosebită, o tehnică anumită, de factură sportivă așa spune, în știința de a înfrunta adversarul și în puterea de a „încasa”. Everac a știut să construiască o metaforă, să înalțe un eșafodaj problematic pornind de la faptul imediat, de la reportajul de ziar.

M-a preocupat de asemenea sincer, rolul inginerului Dumbravă din piesa Eugeniei Busuiocanu *Timp și adevăr*. Unii critici sau oameni de teatru au spus că e o piesă de factură depășită, inabil scrisă. E semnificativ însă că pînă și o piesă mai modestă în realizare artistică, ca scrierea Eugeniei Busuiocanu, a avut un ecou în public fiindcă atingea o zonă a problemelor curente. În spectacolele jucate publicul aplauda la scenă deschisă, — și era un public foarte divers — fiindcă întâmplările de pe scenă se refereau la *problemele lor*, ale noastre vreau să spun. Oamenii cer un teatru al frământărilor reale.

— *Ești partizanul teatrului „la zi”?*

— Nu în sensul actualității reportericești; nu foiletoanele sau dezbaterile cetățenești din presă, dialogate ca atare. Mă interesează teatrul care atinge centrul vital al vieții noastre, teatrul care țintește în mijzul preocupărilor prezente, teatrul care participă direct la istoria pe care o trăim și o construim. Din acest punct de vedere, *Antigona* ar fi putut fi un spectacol formidabil, laș fi vrut mai răcolitor, să încete mai tare... Așa cum *Dansul sergentului Musgrave* ar fi putut fi tulburător. Am regretat că piesa lui Arden, care mi se pare una din cele mai minoase opere ale teatrului contemporan, n-a devenit un spectacol pe măsura textului. Trebuie să recunosc că mă doare, sufăr, cînd staturile sînt azi tot mai goale. Teatrul Mic — s-o recunoaștem cînsti — și-a pierdut azi spectatorii. Poate îi vom recîștiga. Poate. Depinde, firește, de noi. Spre deosebire de ce afirmă alții, eu nu cred că televiziunea sau filmul sînt răspunzători de pierderea publicului nostru de teatru. Teatrul este asasinat de proprii săi slujitori! Dacă constatăm azi o diminuare a interesului pentru scena dramatică, să recunoaștem vina noastră în derutarea spectatorilor. Repertoriul a fost și este amestecat, am sărit de la o perioadă de cultură la alta...

— *Asta s-a răsfrînt și în formația generației dumitale...*

— Am să mă refer și la asta. Promoția mea și publicul care ne-a urmărit am trecut laolaltă prin aceleași „aventuri”. Noi ne-am născut pe scenă cu *Pigulete + 5 fete!* De aici la *Antigona*... Pe acest drum, atît eu cît și spectatorii teatrului în care muncesc de la absolvire, nu am întîlnit niciodată pe Ibsen, Cehov, Shaw, O'Neill, Kleist, Molière... Zone întregi de civilizație și cultură furate spectatorilor, și asta se resimte grav, fără îndoială, în cultura publicului și, desigur, în a noastră... Am încercat să sărim de la *Cîngul de călini* la dramaturgia lui Beckett și Pinter. Și pentru actori și pentru spectatori era greu. Unii dintre noi nu înțeles cum trebuie să joace autorii „moderni”, alți nu. Publicul la fel: unii pricepeau, alții, din snobism, se prefăceau că pricep, dar oricum intrasem într-o fază nouă de repertoriu. Acum unii („spirite funcționărești”), încearcă să ne trimită înapoi la *Pigulete*. În felul acesta nu se poate face serios educația unei generații...

— *Joci acum în Act venețian, la Institutul de teatru, Pietro Gralla. Am apreciat compoziția dumitale cu totul remarcabilă în acest rol „de cursă lungă”. Primul de acest fel, dealtfel, în cariera dumitale. De ce, însă, pe scena Institutului?*

— Nu e prima mea experiență cu studenții de la I.A.T.C. George Constantin spunea că de la cei bătrîni, de la maestri, înveți mereu, știind ce poți învăța. De la cei tineri poți avea surprize. Și asta mi se pare interesant. În contact cu acești studenți, în contact cu *neștiința* lor, te speli de șabloane, te cureți de clișee, te purifici artisticeste. Mă interesează să află ceea ce nu știu...

— *Vreau să sper că nu cazi în greșala unor actori sau chiar a unor profesori, care acceptă fără discernămint, necondiționat, tot ce spun sau propun studenții, considerînd că întotdeauna adevărul e de partea lor fiindcă ei sînt tineri...*

— Și mie mi se pare că umilirea în fața tinerilor e un semn de infantilism sau de derută psihologică. Dar mi se pare utilă creației mele, întîlnirea cu tinerețea, cu prospețimea. Printre inevitabile și multe naivități, banalități, pe care le emit studenții (și rîu fac cei care le acceptă fără discernămint), poți descoperi idei strălucitoare, propuneri amețitor de frumoase! Ceea ce se poate face pe scena Institutului nu se poate face la teatru! Adică, acolo *poți rata*. La teatru, ești obligat să mergi la sigur, trebuie să țintești succesul, și atunci vrînd-nevrînd bagi mîna prin buzunare, în buzunarul tău, sau în al regizorului ca să scoți acel efect sigur...

— *Ce anume ai ratat pe scena Institutului?*

— Am avut o ratare extrem de fructuoasă: un fragment din *Richard al III-lea*. Am pregătit pentru un examen parțial la regie, anul III, al tînărului Alexa Visarion o scenă: coșmarul conștiinței lui Richard. Pro-

punerea lui Visarion era captivantă prin dificultatea reprezentării teatrale a acestui moment. M-a stimulat ideea, obstacolele, fiindcă ceea ce se poate realiza pe scenă ușor, fără efort, nu mi se pare interesant.

— *Și Pietro Gralla?*

— Am răspuns invitației studentei Muzicului Mucenic fiindcă am obsesia confruntării cu generația tină.

— *Nu s-ar spune că zece ani după absolvire, te situează la antipodul ei...*

— De ce să nu recunoaștem zidul care ne desparte de această generație? Tehnicește e mai bine pregătită, e mai cultivată, mai informată; de aici o capacitate de lucru mai suplă, mai dinamică.

— *Sînt de acord că este o generație interesantă, dar ar fi mult de discutat despre crezul ei, despre idealul ei artistic...*

— Să n-o privim global. Unii dintre acești tineri nu cred în ceea ce am crezut și credem noi, n-au trecut prin zonele valorilor morale străbătute de noi și apoi devastate de noi. Dintr-un anumit punct de vedere au un cinism absolut, refuză totul, — sînt cinstiți în acest refuz, — dar ce propun, care le este idealul, n-am reușit încă să descopăr...

— *Disputa dintre credință și deriziune, duelul dintre noblețea unui ideal și sterilitatea „sigisbeilor”, răzbate limpede și tăios în scena duminică cu Cellino, din actul I...*

— Fiindcă m-a pasionat rolul lui Gralla și mai ales această discuție cu Cellino. Actualitatea polemică lui Camil Petrescu, a atacului său împotriva mediocrității, corupției, mi se pare de-a dreptul fascinantă. Esențial în interpretarea lui Cellino este ca actorul să joace în așa fel, încît nimic din ceea ce îi impută Gralla să nu-l atingă. Cellino reprezintă starea de normalitate, adevărul imediat al unei generații. De aceea lupta lui Gralla este în speță lupta cu inerția și cu tot cortegiul ei de calamități: compromisul, corupția, venalitatea etc, etc. Am fost foarte interesat de Pietro Gralla, e limpede de ce. Pentru prima oară am trebuit să construiesc un rol pe luciditate, pe inteligență scenică; în general am fost distribuit în personaje de temperament și sensibilitate...

— *Ești mulțumit de colaborarea cu tinerii regizori de la Institut?*

— Fac parte dintre actorii — foarte numeroși de altfel — care nu cred în teatrul făcut de actori, în teatrul fără regizor. Cum a spus recent Ionescu-Gion, tot în aceste pagini, Teatrul Mic e un teatru cu o durere specială. Colectivul nu se regăsește, ne-au părăsit o serie de actori valoroși, angajări prea fericite nu s-au făcut și entuziasmul s-a cam tocit... Sînt atras de Institut: există acolo o serie de tineri regizori inteligenți, ambițioși, talentați, în măsură să încete fanchezia, mijloacele de expresie ale actorilor. Păcat că acești tineri vegetează acolo: Helmer sau Gina Ionescu lucrează sub randaamentul lor. Ei, și alții din promoțiile apropiate lor, ca Alexa Visarion, Manea, ar pu-

În Pietro Gralla din „Act venețian” de Camil Petrescu

tea împropăta azi viața noastră teatrală. Să admitem că ratează unele montări, sau că le vor rata! De ce să nu le oferim și posibilitatea eșecului? O muncă efectivă și statornică în teatru n-ar fi mult mai folositoare și lor și teatrului decît o asistență la Institut? Anii trec, și meseria de regizor trebuie făcută pe scenă, cu actori.

— *Mereu te referi la destinul artistic al altora. Ce ai de spus despre dumeata?*

— Mă îngrijorează destinul teatrului în care lucrez. Mă preocupă recitigarea publicului. Mă gîndesc la animatorii, la marii animatori pe care încă îi avem și-i lăsam să se irosească, să lucreze ici-colo, „cu bucată”. Cît despre mine, prietenul meu Jeannot (Ion Marinescu, n.n.) spunea că un actor trebuie să aibă 582 de calități — talentul e undeva printre ele — dar principala calitate, a „582”-a este răbdarea. Răbdare să înveți, răbdare să ascuți, răbdare să aștepti. Eu am răbdare. Aștept.

— *Ce anume?*

— Rolul următor. Nu rolul visat, ci rolul care va veni. Avea dreptate, marele și regretatul Aurel Munteanu, cînd spunea că un actor nu trebuie să joace foarte mult, dar un rol pe an mi se pare obligatoriu. Au trecut ani în care n-am jucat nimic, dar făcînd azi la solicitarea dv. un bilanț, vă pot mărturisii că nu roșesc pentru nimic din ceea ce am realizat în teatru. Totul a fost făcut cinstit, fără compromisuri, fără tranzații, fără înjosiri. Așadar, aștept, promițîndu-mi că la fel mă voi comporta și în viitor, cu riscul să pierd poate din nou... trenul.

Mira Iosif